

EDUARD KALE

UZROCI PROTESTA MLADIH U SUVREMENOM SVIJETU

Na pitanje: što je skupo? — jedan dječak od četriri godine odgovara: »Skupi su ljudi. Svaki čovjek strašno puno vrijedi.«

A jedan srednjoškolac u maturalnoj zadaći (na temu: Uloga mladih generacija u borbi za pravedne društvene odnose i mir među narodima) piše: »Danas nema ništa jeftinije od ljudskog života.«

S obzirom na životnu dob, društveni položaj i društvenu neuklopljenost, u posljednje vrijeme javila se kod omladine skepsa, apatičnost a onda i bunt spram svih ustaljenih normi, ponegdje i svih vrijednosti i tekovina od materijalnih do duhovnih. Val protesta se j eprotegao od Los Angelosa i Buenos Airesa preko Madrida, Pariza, Rima, Berlina, Praga do Tokija. Specifičnosti su određene društveno-političkim stanjem u pojedinoj zemlji. U industrijski razvijenim sredinama ti su protesti jednim dijelom nedefiniran izraz depresivnog i bespomoćnog stanja ljudi u tom društvu, a dijelom humanistički protesti (protiv rata u Vijetnamu, protiv političke moći i sl.). Programski idoli koje je omladina razvijenih zapadnih zemalja isticala u svom buntu, daju naslutiti izvore nezadovoljstva: Marx — analitičar i kritičar kapitalističkog sistema, Marcuse — demistifikator tehničkog društva i filozof Erosa, Mao Ce Tung — ideolog moralne («kulturne») revolucije koju provodi preko omladine, Lenjin i Che Quevara, revolucionari koji su poistovjetili život i ideologiju, Proudhon i Bakunjin kritičari države i ideolozi anarhizma.

Činjenica da su se ovi protesti locirali primarno među školskom omladinom i to na višim školama, koje su i centri znanosti što je kroz čitavu povijest bila u službi vlasti nad pukom više nego na dobrobit čovječanstvu, simptomatična je (i pozitivna, jer vrijeme je da se probude savjesti znanstvenika).

Iako je u jednom svom aspektu omladinski bunt humanistički protest u njegovoj najboljoj evropskoj tradiciji, bunt u cjelini nije most između tog humanizma i materijalnih tekovina tehničke civilizacije — omladini i omladinskom buntu zato, pored ostalog, nedostaje i dimenzija povijesnosti. Nalazeći se na rasapu jednog

ili u procjepu dvaju svjetova, ona samo alarmantno evidentira, a valom biološko-patološkog protesta još više radikalizira krizu modernog svijeta. U cjelini omladinska su gibanja moralni protest i kao takva upozorenja čovječanstvu na stanje svijeta u kome živimo.

Iako je u jednom svom aspektu omladinski bunt humanistički protest u njegovoj najboljoj evropskoj tradiciji, bunt u cjelini nije most između tog humanizma i materijalnih tekovina tehničke civilizacije — omladini i omladinskom buntu zato, pored ostalog, nedostaje i dimenzija povijesnosti. Nalazeći se na rasapu jednog ili u procjepu dvaju svjetova, ona samo alarmantno evidentira, a valom biološko-patološkog protesta još više radikalizira krizu modernog svijeta. U cjelini omladinska su gibanja moralni protest i kao takva upozorenja čovječanstvu na stanje svijeta u kome živimo.

Po svojoj širini, po tradicionalno programskoj nedefiniranosti, tradicionalnim pristupima logičkoj neuhvatljivosti, po svojim zajedničkim odlikama i u različitosti: radikalnim dovođenjem u pitanje svih tekovina i vitalno-biološkim protestom protiv svega — gibanja mladih nedvojbeno izražavaju jednu dublju krizu ili mijenu. Korijene su u mnogo dubljim uzrocima i implikacije su mnogo značajnije nego što to može prividno, ili pojedinačno uzevši, izgledati.

Premještanje čovjeka iz prirodne u umjetnu sredinu, proširenje geografskog na kozmički prostor, intervencije znanosti u biološku strukturu čovjeka, dovođenje u pitanje i raspad mitologija, ideologija i moralnih normi etničkih i lobalnih zajednica, promjena tradicionalnog i običajnog (religiozno-mitološki ili ideološki oblikovanog) života etničkih i lokalnih zajednica na plansku organizaciju života na zemlji, promjena komunikativnih oblika neposredno usmenog i pismenog na posredni vizuelni, strukturalistički evidentiranje zabluda antropocentrizma i humanizma — sve to ukazuje na jednu dublju mijenu. Mnogi već danas određuju naše vrijeme kao kraj industrije ili kapitalističke ere (civilizacije, epohe). Drugi kao početak post-industrijske ili post-kapitalističke. Neki već i imenuju novu kao kozmičku, nuklearnu, znanstvenu, socijalističku... Dimenzije i pravac ove mijene teško je odrediti: da li će ona biti kraća i intenzivnija, ili duža i evolutivnija; da li će promjene biti više ili manje radikalne; da li će značiti promjenu što se može porediti sa promjenama društvenih sistema ili kulturnih, političkih, ideoloških promjena i pokreta unutar novije, pisane, ljudske povijesti (smjena društveno-ekonomskih formacija, — grčke misli, Renesanse, Romantizma, — upada barbara u Evropu, farnicuske revolucije, ruske revolucije, — pojave kršćanske, protestantske, marksističke ideologije i pokreta), ili se pak može porediti sa najsudbonosnijim mijenama u ljudskoj povijesti (pojavi homo sapiensa, neolitskoj revoluciji, pojavi pisma i znanosti). Ne samo po onome što gradi, već i po onome što dovodi u pitanje i odbacuje još je teško nazrijeti širinu i oblik mijene.

Teško je stoga opredijeliti se kojim vremenom omeđiti, kojim događajima uporediti, kojim uzrocima objasniti, koje analize uzeti kao valjane u ocjeni naše suvremenosti što označava ili kraj ili početak jedne epohe. Treba li uzroke, korijene ili poredbu tražiti u znanstvenim otkrićima i tehničkoj eksploziji i političkoj situaciji današnjice, ili u političkim previranjima i otriježnjenju od ideologija nakon dva svjetska rata; u ideološko-političkom romantizmu međuratne evropske intelektualne ljevice; u socijalnim promjenama u zadnje mstoljeću; u političkim revolucijama i ideološkom humanističkom romantizmu prošlog vijeka; u tehničkoj revoluciji osamnaestog vijeka; u Renesansnoj kulturnoj revoluciji; u pojavi kršćanstva na ruševinama rimskog (svjetskog) carstva; u kulturno-civilizatorskoj revoluciji antike ili u tehničko-civilizatorskoj revoluciji neolitika — teško je opredijeliti se, jer povijesno slijedi sva ta zbivanja i mijene.

II

Bezbroj je činioca koji se prelamaju na plohi današnjice. Rezultati onih koji su izdvajali i apsolutizirali jednog činioca u ocjeni cjelokupne zbilje pokazao se jednostranim ili ideološkim. Kad već znamo za međusobni utjecaj činioca i društvenih sfera, nemoguće je izdvojiti i apsolutizirati jedno, dati prevagu npr. tehno-birokratskom fenomenu na račun socijalnog prestrukturiranja, ili ideologija, političkih struktura, fenomena nacionalnog osamostaljenja, demografskog buma, potrošačkog mentaliteta, psiho-neuroza ili drugih. Pouka nameće oprez da se u to ne upadne. Stoga ćemo ograničavajući se na sociološko evidentiranje naznačiti činioce koji nam se za današnjicu čine relevantni. Slika koja se iz tako izdvojenih naznačenih činioca dobija nije dakako slika svake sredine, ona je samo idealno-tipska slika što nastaje iz ovdje izdvojenih (jer svi nisu uzeti) činioca, pa samo globalno određuje koordinate suvremenosti.

Prvo što bi izdvojili svakako je funkcija i medij tehnike, što su ih razvitak znanosti i njena primjena odjelotvorili u urbanizaciji, racionalizaciji, funkcionalizaciji, raščlanjenju društvenog života u bezbrojne sfere i strukture, profesionalizacija i parcijalizacija ljudskog rada. (Početne forme treba tražiti u davnoj prošlosti, temeljnije društveno situiranje u manufakturno-industrijskom razdoblju, a danas dobija svoju sveobuhvatnost i zaokruženost u razvijenim zemljama svijeta).

Bum znanstvenog i stručnog ljudskog potencijala. A materijalna opremljenost i mogućnost razvoja i primjene znanosti otvaraju joj neslućene i neograničene prodore i otkrića: u strukturu života, u kozmos, oslobađanje novih energija, umjetno oblikovanje sirovina i proizvoda, preoblikovanje geografskih prostranstava, stvaranje i uništavanje života. Razvijena komunikativna sredstva omogućuju pak brzu informiranost, prijenos i prijem otkrića.

Proizvodnja za zadovoljenje »prirodnih« potreba čovjeka procentualno se smanjuje u odnosu na proizvodnju za zadovoljavanje ljudskih društvenih (»umjetnih«) potreba (konfora, luksuza). Kako se velik dio proizvodnje (i velike materijalne mogućnosti za proizvodnju) locira na takvu proizvodnju u lancu od sirovina, energetskih izvora i mašinskih postrojenja do najraznolikijih finalnih proizvoda sa svim pratećim »službama« (trgovine, prometa, servisa, reklame...), što upošljava mnoštvo pučanstva, (a u već opstojećoj međunarodnoj podjeli rada ova složenost je još i veća) — to da bi proizvodnja mogla opstati i sačuvati se socijalni mir, proizvodnja se pretvara od proizvodnje za zadovoljenje ljudskih potreba u proizvodnju radi proizvodnje (na što je suvremeno industrijsko društvo reklamnim dresiranjem već priviklo pučanstvo, stvorivši masovno potrošačko društvo). U neadekvatnom društvenom sistemu ovo uvijek implicira latentno postojanje ekonomskih i socijalnih kriza.

Kako je sve u društvu podređeno proizvodnji, tako su i znanost i obrazovanje podređeni toj svrsi. (Iako bi humanističko obrazovanje danas bilo najpreče od svega u tehnički razvijenim zemljama, ono je tamo potpuno isuficijentno).

U sferi društvenih odnosa odvija se profesionalizacija i tehnizacija, i to piramidalno unutar pojedinih sektora, te iz uzajamne povezanosti, horizontalno i vertikalno, među sektorima i hijerarhijska strukturalizacija društva. Stvara se društveni tehno-birokratski oklop iz ove uzajamne zavisnosti, povezanosti i stapanja sektora, sfera, i lokacija (ekonomske, naučno-obrazovne, ideološke, političke, vojne i drugih, počevši od najmanjih do državne cjeline). U društvenoj piramidi utjecaj na društvena zbivanja ide isključivo s vrha, baza samo nosi materijalni teret i snosi sudbinu odluka. Između vrha i baze postoji funkcionalna transmisijska hijerahija.

U razvijenijim zemljama odvijaju se strukturalne promjene. Naglo se smanjuje postotak seoskog pučanstva, manuelnih radnika i onih zaposlenih u neposrednoj materijalnoj proizvodnji. Sa stajališta standarda odvija se progresivno kvantitativno smanjivanje klasičnih polarnih društvenih klasa (kapitalista i manuelnih radnika) na račun srednje, odnosno srednjih klasa.

Historijski, demografski i geografski uvjeti omogućili su nekim zemljama da izrastu u gospodarske gigante, sa golemom materijalno-tehničkom bazom. One su preko gospodarske moći, polarizirane državno i ideološki, postale velesile koncentriranih i svih drugih društveno-političkih moći svijeta, i postaju ucjenjivači i dirigenti u svijetu, pretvarajući sve druge vojno ili gospodarski u gospodarske, tehničke, političke ili ideološke kolonije. Kako se je ta koncentracija uslijed uvjeta prošlosti odvijala putem države kao garanta suvereniteta, »nacionalnog« i ideološkog, to se je ona

centrirala na vojnu proizvodnju, i ova danas dirigira ne samo materijalno proizvodnim potencijalom već i znanstvenim i tehničkim inovacijama.

Postojanje brojnih gospodarski i civilizatorski nerazvijenih etničkih i državnih prostora, sa kruto diferenciranim socijalnim strukturama, koji su pod faktičkom političkom i ekonomskom dominacijom razvijenih zemalja, i na kojim terenima velesile pro- vjeravaju svoju oružanu i političku moć.

Fenomen buđenja, oslobađanja i osamostaljivanja nacionalnih subjektiviteta javlja se u svim oblastima i svim društvenim sistemima svijeta. Kod nerazvijenih i tek probuđenih koji ulaze u tok svjetske civilizacije on znači oslobađanje i osiguravanje vlastitog društvenog prostora, da se na karakteristikama svog životnog medija široko mobiliziraju u nagli rast materijalnih i duhovnih bogatstava što ih pruža arsenal suvremene tehničke civilizacije. Kod razvijenih, koji su na nivou materijalno-tehničkog i naučnog dometa današnjice, on znači preispitivanje, ponovno uspostavljanje ljudskog društvenog i duhovnog medija koji nije sav samo u osiguranju materijalnog bogatstva.

Nekad nacionalna disproporcija bijede i bogatstva danas je svjetska realnost što se očituje u postojanju razvijenih i nerazvijenih zemalja. A s obzirom na postojeće materijalno-tehničke i kadrovske potencijale ova se disproporcija ne smanjuje već povećava.

Nakon prerastanja mitologija u nacionalne, a zatim svjetske religije, došle su ideologije. Dugo stoljeća kao utopijske, one su se u prošlom vijeku počele oblikovati po shemi religija, sa autoritetom i neprikosnovenošću religija i političkom organizacijom po shemi crkvenoj, sa svim magijsko-religioznim ritualima i svim odlikama mitološke i religiozno-crkvene aspiracije u svjetovno-političko. Čak i one nastale kao humanističko-revolucionarne i sa progresivni mpočetnim impulsima, i prvodobno napredno izvršenim zadaćama, kad se dogmatiziraju, institucionaliziraju i ovladaju političkom i gospodarskom vlašću u društvu, obnavljaju društveno ustrojstvo nepravde i neslobode. Po shemi religija sve ideologije se javljaju sa aspiracijom univerzalnosti, a kako su im korijeni najčešće eisti, ili se u to pretvaraju — nacionalno-mitološki, to će i ideologije izrasti u zastave izabranih naroda sa prikrivenim i otvorenim ciljem i provedbom osvajanja svijeta.

Sklop svjetovne i duhovne moći karakterističan za ljudsku povijest, ostaje karakterističan i danas za razvijene i nerazvijene zemlje.

U razvijenim, na vrhu društvene piramide ujedinjenih hijerarhija (ekonomske, političke, ideološke, vojne), usmjeravaju se znanstvena otkrića i proizvodni potencijali na vojnu proizvodnju stravičnih moći, usmjeruju i dirigiraju golema i sveobuhvatna komunikativno-informativna sredstva, umjesto humanističkog obrazovanje ograničavaju na tehničko i ideološko, određuju pravni redak, dirigiraju ili korumpiraju sudstvo.

Postoji zatim velika disproporcija između materijalnog, organizatorskog i misaonog dometa suvremenog svijeta i neolitske svijesti, tradicionalno običajnih normi i psihičke konstitucije ogromne većine čovječanstva.

Ideološko-političko spriječavanje i zatiranje nacionalnih i etničkih subjekata spriječava da se nove tekovine civilizacije evolutivno usvajaju homogenitetom etničke osobitosti i u skladnom omjeru rasta svih društvenih sfera.

Naglo smanjenj ebrojnog seoskog na račun gradskog pučanstva, premještanje iz prirodne u umjetnu sredinu, iz religiozno-običanog u tehničko-urbani medij — premještanje sredina i načina života dijametralno suprotnih (budući seoska sredina ima odlike gotovo neolitske, dok je urbani medij sredine XX vijeka laboratorij novog naučno-kozmičkog svijeta) — rađa tragičnim traumama.

Novi životni medij transformira i osnovnu društvenu čeliju porodicu. Nekad koherentna životna i društvena zajednica labavi i raspada se, tabuistički i sankrosantski odnosi u njoj nestaju.

Uz populacione bumove uvijek su u povijesti bile vezane civilizatorske i društvene promjene i inovacije — a on danas dobija neslućene razmjere, kao što ga poprimaju znanstveno-tehničke inovacije i materijalni progres. Ova se trka odvija u dosada nepoznatom tempu. (Ne smije se fenomen inovatorske trke ograničiti samo na danas ogromne materijalne mogućnosti, ili težnju za poboljšanje uvjeta ljudskog života, zanemarujući pri tom fenomen porasta pučanstva što mnogi rade. Planiranja a i futurologija, koja nije tek pseudo-proroštvo, baziraju se upravo na populaciji.)

Znanstvena otkrića što interveniraju u biološko-psihičku konstituciju čovjeka, snažan društveni oklop u kome je čovjek beznačajna manipulativna stvar, komunikativna sredstva koja ga informiraju o raznolikosti zbivanja i složenosti svijeta i kozmosa u kome je pojedinac nepoznata jedinka, raznolikost društvenih normi i individualnih psihologija, ratovi, zločini, čovjekova egzistencijalna premještenost na tržište, specijalizacija i parcijalizacija ljudskog rada, nemoć i nemogućnost da učestvuje u javnom životu zajednice, misaona nedoraslost i psihička neprilagođenost novom i kompleksnom životnom mediju, nemoć i nemogućnost da vidi i utječe na izvore, na stanje i na pravac svoje sudbine, sudbinska vezanost na odluke društvenih moćnika — rađa egzistencijalnu nesigurnost, životnu besciljnost i nelagodu, koja se reflektira u konzumentskom zaboravu, neurozama, biološko-patološkim individualnim i grupnim reakcijama.

III

Nakon više stoljetnog intenzivnog razvoja i oslobađanja znatnosti, posebice u Evropi, što će u sprezi zahuktalog svijeta rada i kapitalističke klase uroditi: materijalnim progresom, poveziva-

njem i eksploatacijom svjetskih prostranstava, pa i općim porastom pismenosti, procvatom umjetnosti, stvaranju novih pogleda na svijet i društvo, porastu broja svakovrsnih škola, novim društvenim poretcima, stvaranju jedne bitno nove — tehničke civilizacije, — mi danas nalazimo svijet sa proturječjima akumuliranim kroz čitavu ljudsku povijest. U svim društvenim zajednicama u svijetu ostala je koncentrirana duhovna i svjetovna (materijalno-organizatorska) moć, sa dostignućima znanosti i oslobođenjem duha ona je samo poprimila dosad u povijesti neznane razmjere. Društvena struktura u nacionalnim, državnim i svjetskom prostoru ostala je u biti nepromijenjena.

Uporedo sa znanstvenim otkrićima, tehničkim progresom i gospodarskim razvitkom u zadnjim stoljećima što sve više povezuju svijet u jednu cjelinu, sa naglom urbanizacijom prostora i života, preoblikovanjem prirodne sredine u umjetnu, porastom standarda u mnogim dijelovima svijeta, populacionim bumom, naglo uvećanim komunikativnim, znanstvenim i stručnim potencijalima imamo i monstrozno narastanje uništavajućih i represivnih materijalnih i organizatorskih moći, hijerarhijsku strukturalizaciju društva i koncentraciju društvenih moći (gospodarske, vojne, političke i ideološke) na vrhu. Uz istodobno postojanje etničke heterogenosti i civilizatorske neujednačenosti, disproporcije bijede i bogatstva, socijalnih i političkih neravnopravnosti unutar nacionalnih, državnih i svjetskog prostora, egzistencijalnu nesigurnost, te nasilno formiranje ideoloških, vojnih i gospodarskih prostornih cjelina. Relativno jedinstvena materijalno-tehnička baza u koju se ugrađuje svijet opterećena je sukobima svega tradicionalnog od religiozno-ideološkog i tradicionalno-običajnog do subjektivno-psihološkog, sukobom da se oni svaki pojedinačno održe, pobijede i nametnu, ili do potpunog uklanjanja njihovog i tehničko-funkcionalne nivelacije svega u bezličnosti. Pokazuje se često da su svi materijalni organizatorski i duhovni potencijali tehničke civilizacije iza fasade i u službi nacionalnih, ideoloških ili religioznih mitova, da se iza fasada starih vrijednosti i često novog »humanizma« skriva samoživi, licemjerni i bestijalni individualni i nacionalni hiperegoizam — uz odsustvo morala, uz opću prevlast hipokrizije, i sa zadržanim svim životinjskim instinktima. Humanizam i moral kao da su potpuno iščezli iza normi, tabua, mitologija, lažnih ideologija, nepravde i obezbjeđivanja čovjeka i nacije, sveuništavajućeg nasilja, postavrenog, tehniciziranog svijeta i organizacije. I pored hiljada godina znanosti i humanističke misli, revolucija i prevrata, pobuna i protesta, unutar nacionalnih i državnih zajednica ostala je društveno-politička hijerarhijska slojevitost i diferencijacija (na: bogate i siromašne, na neradnike i radnike, na eksploatore i eksploatirane, na tlačitelje i potlačene, na slobodne i neslobodne, na moćnike i bespomoćne, na upravljače i upravljane, na gospodare i slugu, na zapovjednike i poslušne). I upravo uz pomoć otkrića znanosti i primjene u tehnici (materi-

jalnoj i duhovnoj) — iako bi se to trebalo odraziti na dobrobit čitavog čovječanstva — ova se je diferencijacija prenijela na međunarodno tlo da tu diferencira narode i države na isti način. A tu se je sudbina svijeta našla u rukama velesila ovisna o njihovu hiru. To je, dakako, najstravičniji i najsudbonosniji paradoks današnjice, što vraća čovječanstvo u barbarsko stanje i psihozu straha od bogova. Sfera centralizirane, za posjednike i zabrane rezervirane, svjetovne i duhovne (danas ideološke) vlasti stalno je prisutna. Ako se je prva u ranijim razdobljima očitovala u gospodarskoj moći, u posjedovanju i gospodarenju zemljom, pa onda i ljudima na toj zemlji, i dijelila ih na kaste i klase, u novije doba zamijenjena je kapitalom, očituje se u posjedovanju i gospodarenju kapitalom što se prikriva različitim formama (proizvodni, novčani, državni). Nekad zemlja, danas kapital nose i znače vlast i moć. A u zamjenu religija došle su ideologije, ali sa istim značenjem, shemom i provedbom. Vjerski se ratovi zamjenjuju danas ideološkim, samo mnogo jezivijim i mnogo sudbonosnijim. Tako su znanost i duh što su trebali biti na dobrobit čovjeku i čovječanstvu suučestvovali i suučestvuju u njegovu zlu i uništenju.

Društva nikako da mijenjaju svoju neljudsku društveno-političku strukturu, nikako da napuste instinkte sile i isključivosti. Povijest kao da nije postojala, nikoga ničemu ne uči. Osnovne norme ljudskosti: socijalna pravda, politička jednakost, lične i nacionalne slobode, tolerancija i bogatstvo među ljudima i narodima kao da se na kraju hoće pokazati iluzijama i utopijom.

CAUSES FOR PROTESTS OF THE YOUNG IN THE WORLD

Summary

The essay is an attempt to find deeper causes for the protests of the young in the world because of the width and implicitness of the wave of protests. It is inevitable to observe the phenomenon in general coordinates of contemporaneity, and here some factors can be found as well as some designations of a deeper and more far-reaching change. But to seek for comparison or single causes in some of earlier ideological, political or cultural-civilizing occurrences or changes seems to be inadequate, as well as separation and absolutization of a single factor. Therefore, according to the author's opinion, the most relevant factors become evident: technical medium, boom of scientific and technological human potential, formation of consumer's society, hierarchic structuralization of society, structural changes, formation of economic and political great powers, existence of economic and civilizing underdeveloped environment, phenomenon of awakening and independence of nations, substitution of ideologies for religious, managing society from the top of united hierarchies, rapid diminishing of rural population for the town's population account, decay of family life, population boom, decay of personality.

Along with scientific discoveries, technical progress and economic development in the latest centuries which development more and more links the world in one unity, along with rapid urbanization of area and life, by

changing forms of natural environment into artificial one, growth of standard of living in many parts of the world, population boom, rapidly increased communicative, scientific and technological potentials appears also monstrous growth of destroying and repressive material and organizational powers, hierarchic structuralization of society and concentration of social powers (economic, military, political and ideological ones) on the top. Along with simultaneous existence of ethnical heterogeneity and civilizing unadequacy disproportion of misery and wealth, social and political unquality of rights in social, state and world area, existential security, and violent formation of ideological, military and economic territorial wholes. Relatively uniform material-technical basis, in which the world is being incorporated, is burdened by conflicts of all traditional and religions-ideological and traditional-habitual until subjective-psychological by struggle of each of them to survive, win or to intrude themselves, or until total removing of themselves and technical-functional nivellation of everything in unformalness. It is evident that all material, organizational and spiritual potentials of technical civilization serve national ideological and religious myths and hide themselves behind them, so that behind old values and often new »humanism« is hidden self-seeking, hypocritical and unhuman individual and national hyperegoism — along with total absence of moral, along with total predominance of hypocrisy; humanism and moral as if have quite disappeared behind norms, taboos, mythologies, false ideologies, injustice and anulmant of man and nations, annihilating vioance of technicalized world and organization.

Although protests of the young generation are not to be analyzed one by one, because they are an expression of conditions in each country, all of them have in common moral revolt. Causes for their protest in developed countries can be anticipated on the basis of their programmatic idols: Marx, Marcuse, Mao Tse-tung, Lenin, Che Quevare, Proudhon, Bakunin — although their protest is, in total, ideologically and programmatically unformed.

(Translated by S. Paleček)